

14 ПНС Вх. № 103/23. 11. 2015г

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

**ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ
ТЕХНОЛОГИИ. СЕКЦИЯ „ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА АНАЛИЗ
НА ДВИЖЕНИЯТА”. СЕКТОР „ИНФОРМАТИКА”**

РЕЦЕНЗИЯ

**на проф. Петър Александров Банков, доктор, на дисертационния труд на
Венета Тодорова Петкова, докторант на редовно обучение, на тема:
„Шахматът в съвременния свят на интернет и влиянието на
киберпространството върху развитието на играта”,
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по
научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и
спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”
Професионално направление 7.6 „Спорт”**

Научен ръководител: доц. Николай Изов, доктор

Научен консултант: Лейла Димитрова, доктор

1. Образователен, професионален и социален статус на докторанта

Венета Тодорова Петкова е родена на 31.05.1987 г. в гр. Велико Търново. Последователно завършва: средно образование в ЕГ „Проф. д-р Асен Златаров” в гр. Велико Търново (2006 г.); специалност френски и английски език; висше образование в НСА „Васил Левски”, ОКС „Бакалавър” специалности – „Треньор по шахмат” и „Учител по физическо възпитание” (2010 г.); ОКС „Магистър” в НСА „Васил Левски” (2012 г.) – специалност „Спорт и сигурност”; в Софийски университет „Св. Климент Охридски” (2012 г.) – специалност Начална училищна подготовка. Докторант на редовно обучение (от 2013 г.) в НСА „Васил Левски”.

Професионалната дейност на Венета Тодорова, вкл.: основател и председател на шахматен клуб „Елит” и ръководител на детско-юношеската школа (от 2014 г.); треньор в шахматен клуб „Левски” (от 2014 г.), а по-късно

и в шахматен клуб „Феникс“; преподавател по шахмат в ЧСОУ „Българско школо“ (от 2014 г.).

Активна и многостранна е обществената дейност на докторанта: международен съдия на ФИДЕ и член на Съдийската комисия към Българската федерация по шахмат (БФШ) (от 2012 г.); член на комисията за „Борба с измамите“ към БФШ; член-координатор на комисия „Детско-юношески шахмат“ към БФШ (от 2015 г.).

Осъществява подготовка на деца, които завоюват призови места в държавни, индивидуални и отборни първенства по класически шах, ускорен шах и блиц.

В областта на развитието на шахмата – в педагогически, социален и информационен аспект, участва в: реализация на 2 научни проекта; 1 – национална и 4 международни конференции (вкл. 9th FIER European Congress) (2014 г.).

Защитава успешно дипломни работи през 2011 и 2012 г. по теми: „Киберсигурност в шахматния спорт“, „Поява и развитие на шахмата в гр. Велико Търново“.

Венета Петкова владее на европейско ниво френски и английски език.

Прави впечатление добрият образователен, професионален и социален статус на Венета Петкова. Той е най-тясно свързан с обучението, приложението на интернет и влиянието на киберпространството върху развитието на шахмата. Разнообразна и активна е дейността ѝ на обществени начала в управлението и развитието на шахмата на национално и регионално ниво.

2. Актуалност, структура и съдържание на дисертационния труд

В по-голямата част от страните в света е налице интензивен процес на развитие на шахмата сред подрастващите и възрастните. Специалисти и научни работници проектират и реализират теоретични и научно-приложни

изследвания за усъвършенстване на обучението, заниманията (тренировката) и състезателната дейност по шахмат.

В България през последните 10–15 години ползването на интернет и компютризацията навлизат ускорено в условията на образователната и икономическата система. Ключови фактори за развитие и повишаване на социалните функции на шахмата са проектирането, експериментирането и прилагането на съвременни подходи и методи на шахматното обучение чрез по-пълно използване на: компютри; шахматни софтуери; програми и политики за киберпространството и киберсигурност на шахматните клубове и БФШ, и други елементи.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен в четири взаимосвързани глави (теоретико-методологична постановка на проблема; методология на изследването; резултати и анализ; изводи, препоръки и приноси). Обемът на труда е 229 стандартни страници. Включва: 24 таблици, 66 фигури, 6 приложения. Докторантката ползва коректно с изразена позиция общо – 146 литературни и документални източника и интернет сайтове. От тях на кирилица 96 и на латиница 50.

Подчертавам – дисертационният труд по отношение на структура, методология, научен инструментариум, технология и механизми за етапна реализация показва добра научна подготовка на докторанта, като налице е стремеж за търсене на приложение на съвременен подход.

Уводът на дисертационния труд убедително визира замисъла на докторанта – като подход и възможности за разработка на труда от гледна точка на приложения научен инструментариум (вкл. на проектна и експериментална работа).

Целта на изследването: „Да се докаже подобряването на ефективността на учебно-тренировъчния процес чрез разработване и апробиране на иновационен модел за обучение на подрастващи

шахматисти с преимуществено използване на специализиран шахматен софтуер, аналитичен модел и уеб базирани форми на обучение”.

За изпълнение на целта са формулирани в последователност и взаимосвързаност 6 научноизследователски задачи.

Контингент на изследването са: 40 подрастващи шахматисти на възраст между 8 и 10 години, разпределени в контролна и експериментална група; 8 водещи треньори в България, включени в експертната оценка; 110 състезатели, треньори и съдии по шахмат, участвали в анкетно проучване.

За изпълнение на целта и задачите докторантът ползва комплекс от методи: проучване, анализ и обобщение на литературни и документални източници и интернет сайтове; системен подход; дедуктивен, индуктивен историко-хронологичен, интердисциплинарен и илюстрационни методи; педагогическо наблюдение и експеримент; експертна оценка; спортнопедагогическо тестиране; математико-статистически методи.

Компетентно е проектирана методологията на изследването (фиг. 17 и 18).

Ще отбележа в синтезиран вид някои основни значими частични приноси в отделните глави на дисертационния труд.

Глава първа (81 с.) – „Теоретико-методологична постановка на проблема”:

- по темата на дисертационния труд е направен сравнително пълен, комплексен с позиция на докторанта анализ на литературни и документални източници и интернет сайтове (в педагогически, интелектуален, психологически, социален аспект);
- представена е теоретична обосновка на понятието киберпространство и неговото влияние върху шахматния спорт, вкл. чрез структуриране на основните му елементи и аспектите на въздействие по отношение на шахмата като дейност и спорт (фиг. 1 и 2);

- постигната е обвързаност на шахматната дейност с реално съществуващото киберпространство (фиг. 3);

- убедително с онагледяване е представена позицията на докторанта за всеобщата компютризация и отражението ѝ върху шахматния спорт, както и направеният ретроспективен анализ на характеристиките на шахматния софтуер;

- сполучлив е анализът на: киберпрестъпленията и киберсигурността в шахматния спорт, трудностите при борбата с електронен допинг и компютърни измами (с оригинална авторска фигура – 12);

- разработените структура, управление и форми на учебно-тренировъчния процес с използването на компютри в шахматния спорт (фиг. 14, 15, 16) имат практическо приложение в обучението и заниманията. Компетентно са представени стратегическите аспекти на развитие на шахматния спорт и елементите на шахматната дейност (фиг. 17, 18).

Трета глава (79 с.) – „Анализ на резултатите от изследването”. По същество това са основните продукти на цялостния изследователски процес. Те са:

- анализът на анкетното проучване с участие на водещи треньори, състезатели и съдии по шахмат, вкл. позицията на анкетираните лица относно: навлизането на компютрите в шахматната дейност; възможностите да се прилагат интернет и специализиран софтуер в развитието на шахмата, в обучението и учебно-тренировъчния процес (с установяване на корелационни връзки и зависимости между отделните въпроси в анкетната карта); аналитичен модул (Engine); киберсигурността в шахмата; киберпространството;

- експериментирана е успешно надеждна собствена методика за подготовка на подрастващи шахматисти (вкл. форми на обучение; обучението в експерименталната група) с различни типове тренировка:

дебют; ендшпил; оценъчен модул, профил и други елементи на шахмата; представен е авторски модел на педагогическия експеримент (фиг. 53);

- анализът на резултатите от прилагането на тестовете за експертна оценка на успеваемост и шахматното ниво на децата в контролната и експерименталната група. Резултатите са обективизирани чрез приложение на математико-статистически методи;

- анализът на резултатите от участието на децата от контролната и експерименталната група в шахматни турнири.

Изводите, препоръките и приносите на дисертационния труд са обективно и прецизно формулирани в съответствие с методологията, концептуалния модел, работната хипотеза, целта, задачите и резултатите от изследването.

По темата на дисертационния труд докторантът представя 3 публикации (2 – самостоятелен автор, 1 – в съавторство), отразяващи приложението на киберсигурността в шахматната дейност, спорта и електронния допинг. Изнесен е доклад на 9^{-ия} международен научен конгрес на FIEP.

Всички несъвършенства, пропуски и препоръки, посочени на вътрешната защита, са взети предвид и са отразени при представянето на дисертационния труд за публична защита.

Отбелязвам – прецизно и компетентно разработения автореферат на дисертационния труд. Докторантът (в сравнение с други автореферати) представя основни, в синтезиран вид, аспекти на съдържанието на първа глава на труда – „Теоретико-методологична постановка на проблема“ (4–16 с.). По този начин постига цялостно и балансирано представяне на структурата и съдържанието на труда.

Подчертавам – езиковата грамотност, структурното, съдържателното и технологичното оформление, както и на документацията по процедурата за защита на дисертационния труд.

3. Приноси на дисертационния труд

В синтезиран вид общите приноси на дисертационния труд са:

1. Научно обосновани са същността, структурата и проявлението на киберпространството, както и възможностите за неговото въздействие върху развитието и управлението на шахматната дейност и спорт.

2. Чрез прилагане на съвременен научен инструментариум е обогатена теорията на шахматната педагогическа практика по отношение на структурата и съдържанието на учебния процес при подготовката на подрастващи шахматисти с използване на професионален шахматен софтуер (Chess Base) и анализиращ модул (Hondini 3).

3. Направен е сполучлив опит да се разкрие спецификата на киберпрестъпленията в шахматната дейност в условията на клубовете и Българската федерация по шахмат.

4. Професионално е обоснована потребността от превенция на киберсигурността. Формулирани са основни принципи, политика и програма за обучение на треньори и състезатели за безопасна работа по шахмат с ползване на интернет.

5. Доказано е практическото приложение на мениджмънта и маркетинга в реализация на услуги по шахмат като съвременен подход за привличане и участие на деца и възрастни в обучение, занимания (тренировка) и спортносъстезателна дейност.

4. Заключение

Подготовката на докторанта, разработването и представянето на дисертационния труд за вътрешна защита са в съответствие и на основание на чл. 12, ал. 5 на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), във връзка с чл. 28, ал. 2 на Правилника за приложение на ЗРАСРБ, във връзка с чл. 46, ал. 2 от Наредбата за придобиване на

образователната и научна степен „Доктор” на НСА „Васил Левски” във връзка със ЗП-2212 от 12.11.2015 г. на Ректора на НСА „Васил Левски”.

Въз основа на гореизложеното с убеденост предлагам на членовете на научното жури да вземат решение: Първо. Оценяват положително качествата и приносите на дисертационния труд на Венета Тодорова Петкова на тема: „Шахматът в съвременния свят на интернет и влиянието на киберпространството върху развитието на играта”. Второ. След успешна защита на труда да присъдят на Венета Тодорова Петкова образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”, професионално направление 7.6. „Спорт”.

20.11.2015 г.

София

Рецензент:

(проф. Петър Банков, доктор)